

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Коропського районного суду Чернігівської області**

09.10.2024

м. Чернігів, 2024

I. Вступ

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 09.10.2024 групою національного превентивного механізму (далі - НПМ) здійснено відвідування Коропського районного суду Чернігівської області (далі – Суд) у складі:

Жмака Ірина Миколаївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Лепеха Алла Григорівна, представник громадської організації.

Місцезнаходження Суду: вул. Кибальчича, 12, сел. Короп, Новгород-Сіверський р-н., Чернігівська обл., 16200.

Керівництво Суду:

Грушко Олександр Петрович, голова Суду;

Журба Тетяна Петрівна, керівник апарату Суду.

З боку керівництва Суду перешкод при відвідуванні установи не було. Керівник апарату Суду сприяв роботі групи НПМ.

Штатна чисельність працівників Суду – 16, з них суддів – 3; вакантні 2 посади: 1 посада судді, 1 посада працівника апарату Суду.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» Коропський районний суд Чернігівської області є судом першої інстанції та здійснює правосуддя у порядку, встановленому законом. Суд розглядає цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, визначених процесуальним законом.

Суд розміщується на другому поверсі двоповерхової будівлі. Загальна площа, яку займає Суд - 466,36 м². Перший поверх займають Центр надання адміністративних послуг Коропської селищної ради та АТ «Ощадбанк».

На вході до Суду є вивіска із зазначенням повної назви Суду. Вхід до будівлі облаштований пандусом (фото 1, 2). Для зручності осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення на центральному вході передбачена кнопка виклику працівника Суду з відповідною позначкою.

У приміщенні встановлені інформаційні стенди з необхідною інформацією для громадян та облаштовані місця для роботи із документами.

Для здійснення правосуддя у Суді обладнана одна зала судових засідань, яка облаштована стаціонарною кабіною для підсудних (засуджених) із металу та захисного скла, необхідною комп'ютерною технікою та технічними засобами для проведення судового засідання у режимі відеоконференції меблями, кондиціонером, суцільно закріпленими вікнами (фото 3).

Для підтримки громадського порядку у суді, запобігання проявам неповаги до суду та припинення таких проявів, охорону приміщення й іншого майна суду, забезпечення захисту суддів, працівників апарату суду та безпеці учасників

судового процесу при вході чергують працівники територіального управління Служби судової охорони у Чернігівській області. На вході проводиться реєстрація відвідувачів та перевірка документів (фото 4).

Для забезпечення протипожежної безпеки є вогнегасники, які регулярно діагностуються на пункті технічного обслуговування вогнегасників.

Для надання домедичної допомоги громадянам наявна аптечка з необхідними ліками та медичними матеріалами.

Конвоювання підсудних здійснюється з першого на другий поверх сходами та коридорами загального користування.

Скарги від підсудних (засуджених) осіб на умови тримання та неналежне поводження на адресу Суду не надходило. Фактів заподіяння тілесних ушкоджень чи насильницького заподіяння смерті підсудних (засуджених) не встановлено.

В день відвідування у Суді не перебували підсудні (засуджені).

II. Факти, виявлені під час відвідування

Порушення права на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України).

1. Вимогами п. 6.5.2. Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН В.2.2-26:2010) передбачено, що у будівлі суду повинно бути три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ.

Ураховуючи, що у Суді наявна одна зала судових засідань для розгляду кримінальних справ, відповідно до зазначених вимог, має бути облаштовано три камери для тримання підсудних (засуджених). Натомість у Суді є лише одна камера для тримання підсудних (засуджених).

Членами моніторингової групи виявлено, що ця камера використовується не за призначенням, у ній знаходились особисті речі працівників Служби судової охорони (фото 5,6).

За інформацією працівників Суду осіб, які перебувають під вартою, тримають або в спеціальних автомобілях варти або у стаціонарному загородженні у залі судового засідання на другому поверсі. Така практика не забезпечує роздільного тримання чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою.

Очікування на судові засідання у стаціонарній загородженій кабіні призводить до утримання підсудних протягом тривалого часу в неприпустимих умовах, відсутності вільного доступу до питної води та санітарної кімнати.

Вказані вище порушення є приводом до подання чергових заяв проти України до Європейського суду з прав людини.

Так, у справі «Ярослав Білоусов проти Росії» (Yaroslav Belousov v. Russia) (заява № 2653/13 і 60980/14 від 4 жовтня 2016 р.) заявник утримувався у суді в

тісній кабіні разом з іншими підсудними.

За цих підстав Європейський суд з прав людини постановив, що у зв'язку з неналежними умовами утримання в суді порушено статтю 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та призначено виплати значних сум коштів в якості моральної компенсації.

2. У порушення вимог пункту 6.5.3 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 12 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція), у приміщенні варті відсутня металева шафа, що замикається на замок, для зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів, відсутня шафа для посуду і продуктів харчування.

3. У порушення вимог пункту 9.9. ДБН В.2.2-26:2010 будівля Суду не обладнана спеціальним санвузлом для осіб, які примусово тримаються, підсудних/засуджених, таке санітарне приміщення є загальним для усіх осіб (відвідувачів та працівників суду, охорони).

Порушення права на справедливий суд (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України в частині відсутності конфіденційності у відносинах між підсудним та його адвокатом).

4. У порушення вимог ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України, п. 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010 у приміщенні Суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими), що унеможливило реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

Порушення права життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

5. У порушення вимоги п. 13 Інструкції в приміщенні Суду не забезпечено ізольований маршрут конвоювання підсудних (засуджених), із конвойного

приміщення до залів судових засідань конвоювання здійснюється загальними сходами та коридорами, відкритими для сторонніх осіб. Зазначене призводить до порушення права на безпеку як відвідувачів, працівників суду, так і підсудних (засуджених), а також підвищує ризики потрапляння та передачу заборонених предметів в приміщеннях Суду.

6. У Суді не дотримано вимог пункту 14 Інструкції, зокрема відсутні бокс або огорожена стоянка для спеціального автотранспорту біля приміщення Суду. Спеціальний конвойний транспорт здійснює посадку (висадку) обвинувачених (підсудних), засуджених з задньої сторони входу до Суду (фото 7,8).

7. Тимчасове укриття у Суді не облаштовано, що є порушенням Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579. Окрім цього, працівники та відвідувачі наражають себе на небезпеку під час оповіщення сигналу повітряної тривоги продовжуючи перебувати у приміщенні Суду; судові засідання переривається у разі оголошення сигналу повітряної тривоги за бажанням учасників процесу.

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (статті 21 Конституції України; статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

9. У порушення п. 6.3.3 Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд для маломобільних груп населення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН В.2.2-40:2018), доступ маломобільним групам населення та підсудним (засудженим), що пересуваються на кріслах колісних до залів судових засідань та інших приміщень Суду, є фактично неможливим через відсутність ліфту або іншого підйомного механізму.

10. У порушення вимог п. 11.5 ДБН 2.2- 40:2018 відсутній санітарний вузол для маломобільних груп населення та людей з обмеженими можливостями.

11. На шляхах руху в середині будівлі відсутнє нанесення контрастних та тактильних смуг, які б відчувалися за допомогою тростини або підшви взуття. Крім того, згідно з вимогами пунктів 8.4.2.3, 8.4.2.4 ДБН В.2.2-40:2018 на сходах всередині будівлі немає застережних тактильних смуг по ширині проходу або контрастного кольорового маркування та позначення для вільного орієнтування, пересування, всередині об'єкта (фото 9).

III. Рекомендації

1. Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України у Чернігівській області:

1.1. Забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) виходячи з розрахунку три камери на одну залу судових засідань для розгляду кримінальних справ.

1.2. Забезпечити наявність ізольованого маршруту конвоювання підсудних (засуджених) від камери до залів судових засідань для розгляду кримінальних справ.

1.3. Облаштувати найпростіше укриття для безпеки працівників та відвідувачів Суду.

1.4. Облаштувати бокс або загороджену стоянку для заїзду спеціального конвойного автомобіля.

1.5. Створити для маломобільних груп населення, що пересуваються на кріслах колісних, відповідних умов доступу для залів судових засідань на другому поверсі та вжити заходів щодо облаштування санітарного вузла для користування маломобільними групами населення.

2. Коропському районному суду Чернігівської області:

2.1 Обладнати у приміщенні Суду кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими).

2.2. Облаштувати контрастним кольоровим маркуванням приміщення Суду, згідно вимог ДБН В.2.2-40:2018.

2.3. Вжити заходів щодо запобігання порушенням, які можуть призводити до порушень прав людини.

До звіту додаються: фотофікація на 3 арк..

Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого

Ірина ЖМАКА

Фотознімки отримані за результатами відвідування

Фото 1

Фото 2

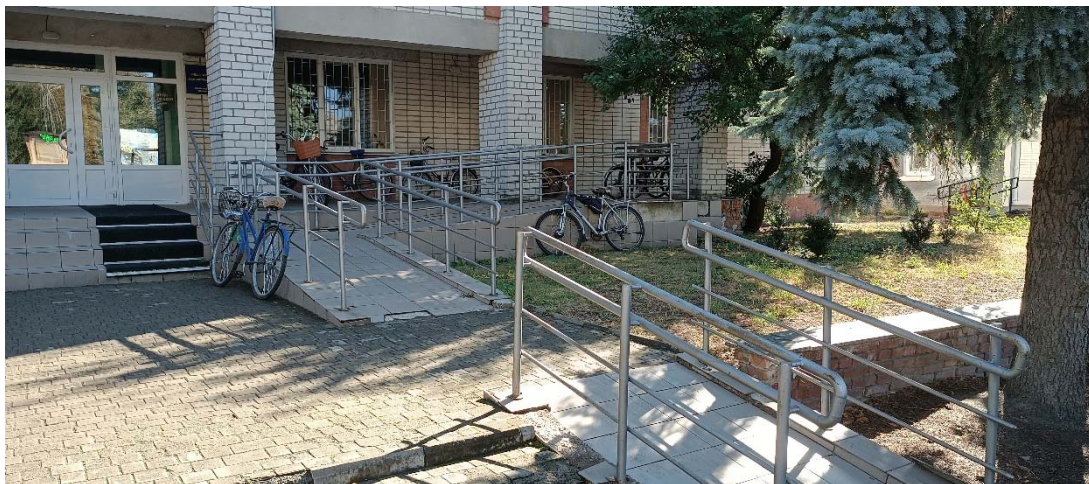

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

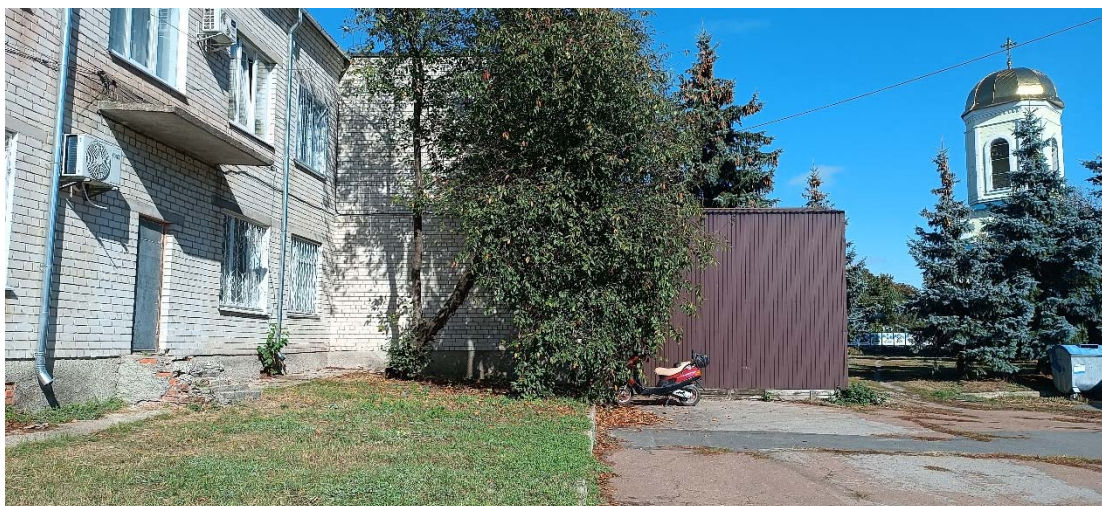

Фото 9

